

OIVALLUS

2

11. Kieli kehittyy vuorovaikutuksessa

Oivallustehtävä

Katsokaa [video](#) ja pohtikaa kysymyksiä.

- Miten vanhempi voi tukea lapsen kielen kehitystä vuorovaikutuksessa?
- Mitä kielen kehitykseen liittyviä asioita havaitset videossa?

Kieli kehittää vuorovaikutusta

- 1–2 kk:n iässä vauva erottaa puheesta äänteitä, 3–4 kk:n ikäisenä tavuja ja sanojakin.
- Jokeltelu liittyy vuorovaikutukseen, ja se on tärkeä osa kielen harjoittelua.
- 9–10 kk:n iässä jokeltelu muuntuu oman äidinkielen suuntaan. Vauva ymmärtää omaa äidinkieltään jo aiemminkin.
- Ensimmäisiä sanoja vauva tapaa yleensä noin vuoden ikäisenä.

Sanavarasto laajenee

- Ensimmäisenä ikävuotena kehittyy **symbolifunktio** eli oivallus siitä, että sanat viittaavat joihinkin esineisiin tai asioihin.
- Toisen ikävuoden loppupuolella alkaa kyselykausi, jolloin lapsi kysyy usein: ”*Mikä?*”
- Kyselykausi liittyy sanavaraston kasvupyrähdykseen, jonka aikana uusien sanojen omaksuminen on tehokasta.
- Myös lapsen kyky luokitella esineitä kehittyy.

Sanavarasto laajenee

- Leikki-iässä lapsen sanavarasto laajenee nopeasti. *Miksi*-sana kartuttaa lapsen sanavarastoa lisää.
- Kolmevuotiaan sanavarastossa on keskimäärin noin 1 000 sanaa, kuusivuotias hallitsee keskimäärin jo noin 15 000 sanaa.
- Virheet (ns. älykkäät virheet) ovat vielä tavallisia tässä iässä:
 - *Hei hei kaikki! Luketaan.*
 - *Märkät sormit. Kaloitten ruokaa.*
 - *Apina nosti noita suureja kivejä.*

Esimerkkejä kielen kehityksestä

Ohessa on viisi katkelmaa eri-ikäisten lasten puheesta. Päättelä esimerkeistä, minkä ikäisistä lapsista on kyse. Mitä tietyn ikäisen lapsen kielen kehitykselle tyypillistä löydät esimerkeistä?

1. *Hei kaikki! Hyvää yötä. Nalle tule nukkumaan. Tämä hattu lähti pikku Myystä. Hattu se lähti pikku Myystä. Äiti auttaa. Hyvää yötä, pupu. Pupu meni piiloon. Peiton alle piiloon. Äiti ei näe pupua. Huppista heijaa. Pää tyynyyn, kaikki! Nyt kaikki on hiljaa ja nukkuu. Äitikin on hiljaa ja nukkuu.*

Esimerkkejä kielen kehityksestä

2. Kettu oli pesässä viikonloppua ja oli siinä ennen talveakin sitten se rakensi pesän ja pennuilleen myös. Se asui siinä kuukausi yli ja kaksi kesäkuukautta yli. Sitten ne pentut kasvoi ja muutti ne pennut pois pesästä. Kettu jäi sitten yksin pesään. Sen ei tarvinnut enää hoitaa pentuja ja pesässä oli paljon tilaa.

3. Kiikkuun tahtoo. Hattu päähän. Ulos mennee. Kaikki syö täällä.

4. Lamppu, tyttö, puu, kuu, äittä, nana, heppa, poppu, kiikki, kuuma, pallo, kissa.

5. Pilvien takana on tähdet. Ei ole tähtet pilven takana! Kuu on tuolla, taivaassa.

Mikä tukee kielen kehitystä?

- myönteinen vuorovaikutus
- lapselle lukeminen
- leikki
- vuorovaikutus, jossa lapsi oppii mm. kielen käytön ”kirjoittamattomia sääntöjä”

Puheenkehityksen viivästymä

Mitä sanoisit, jos et voisi puhua? Katsokaa [video](#) puheenkehityksen viivästymästä.

Palauta mieleen

- Millaiset valmiudet kielen oppimiseen vauvalla on syntyessään?
- Mitä tarkoitetaan symbolifunktiolla?
- Millä tavoin sosiaalinen ympäristö vaikuttaa lapsen kielen oppimiseen?